ARENGUSEIRE KESKUS

LÜHIRAPORT
november 2026

Platvormitöö majanduslik mõju ja platvormiettevõtete vaade tulevikule

Töötegemist vahendavaid platvormiettevõtteid on Eestis 17, suurim neist on Bolt. Platvormitöö sektoris on tootlikkus püsivalt kasvanud ning ületab enamasti majanduse keskmist taset.

Platvormimajanduse positiivne mõju majanduse tootlikkusele sõltub konkurentsi säilimisest – suurte platvormide domineerimine ei pruugi olla probleem, kui turg püsib uutele tulijatele avatud ja turuosad on dünaamilised.

Platvormiettevõtted soovivad ühtseid reegleid kogu ELis ning võrdseid konkurentsitingimusi nn traditsiooniliste sektorite ja ettevõtetega. Platvormiettevõtete tulevikku mõjutavad turu edasine koondumine suurte ettevõtete kätte, tehisintellekti areng ja ühiskonnas kasvav nõudlus paindliku töötamise järele.

Lühiraport põhineb Tartu Ülikooli kaasprofessori Jaan Masso juhtimisel läbi viidud uuringul, mis valmis Arenguseire Keskuse ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellitud ning Teadusagentuuri RITA programmist kaasrahastatud projekti „Platvormitöö mõjud ja tulevikusuunad Eestis“ raames. Projekti viisid läbi TalTech, Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool. Analüüs tugineb Äriregistri andmetele, platvormide veebiliikluse andmetele ning 12 intervjuule platvormiettevõtetega või platvormidega seotud ettevõtetega.

Uurimissuuna materjalid: www.arenguseire.ee

Platvormistumine tõstab tootlikkust majanduses: nõrk positiivne statistiline seos

Tööplatvormide puhul on oluline küsimus, kas nende olemasolu võimaldab muul majandusel, sh mitteplatvormiettevõtetel, tõhusamalt toimida. Platvormid võivad aidata vähendada tööjõupuudust uute teenuseosutajate toomisega ning olla kanaliks mitteplatvormiettevõtetele nende teenuste pakkumisel. Uurides ettevõtete tootlikkuse muutuse seost platvormide veebiliikluse tasemega (lähend platvormide kasutamisele majanduses), ilmnes platvormide leviku ja tootlikkuse kasvu vahel positiivne seos (vt joonis 1), seda nii laiema platvormide valimi kui ka kitsamalt tööplatvormide korral, ehkki selliste seoste tõlgendamisel põhjuslikuna tuleb olla ettevaatlik.

Tüüpiliselt domineerib platvormide seas väike arv suuri ettevõtted (nö võitja-võtab-kõik majandus). Täiendavad ökonomeetrilised hindamised osundasid, et sedalaadi kontsentratsioon ei mõju majanduse tootlikkusele halvasti, kuid seda üksnes kuni säilib tegelik konkurentsiolukord ehk mingi juhtiva platvormi suur ja domineeriv turuosa pole garanteeritud.

Platvormiettevõtete ärimudelid

Intervjuude põhjal ilmnes platvormiettevõtete ärimudelite mitmekesisus: klassikaline vahendaja, kuulutuste portaal (poolte kokkuviimine ilma algoritmilise juhtimiseta), hübriidmudelid (traditsiooniline ja digitaalne), sotsiaalne kooperatiiv (ühistu) ja administratiivsed teenused vabakutseliste bürokraatia vähendamiseks.

Platvormipõhise mudeli suurim eelis on skaleeritavus väikese töötajate arvuga. Platvormistumine toimub eri riikides ja sektorites erineva kiirusega ning erineval viisil – kõikide valdkondade platvormid ei hakka sama detailsusega algoritmiliselt korraldama platvormitöö tegijate tööd.

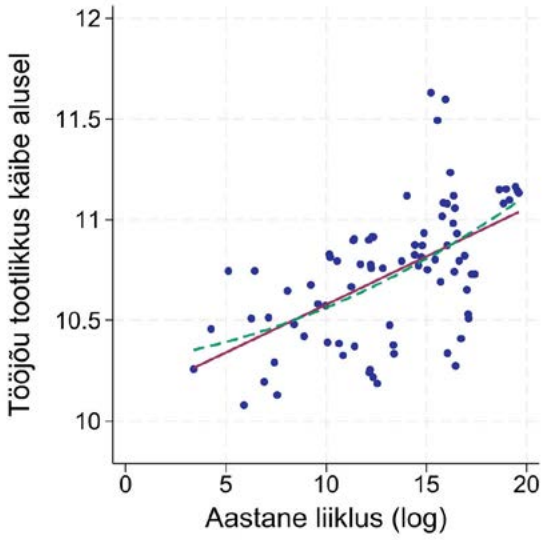

Joonis 1. Hajuvusdiagramm tööjõu tootlikkuse kasvu ja platvormide veebiliikluse kohta

Allikas: autorite arvutused Eesti Äriregistri andmete põhjal. Iga punkt 100-st tähistab joonisel ühte protsentiili horisontaalteljel toodud muutuja sagedusjaotusest.

Lühiraport põhineb Tartu Ülikooli teadlaste kaasprofessor Jaan Masso, magistrant Edward Agyapong, magistrant Pooja Suwal ja lektor Liis Roosaar koostatud analüüsil „Digitaalsete tööplatvormide majanduslik mõju“.

Kontakt: **Olavi Miller**, Arenguseire Keskuse ekspert olavi.miller@riigikogu.ee

Tabel 1. Peamised platvormimajandust mõjutavad regulatsioonide valdkonnad ettevõtete intervjuude põhjal

Valdkond	Fookus	Ootus regulatsioonile
Töösuhte staatus ja sotsiaalkaitse	EL platvormitöö direktiiv, tervisekindlustus ja puhkusetasud vabakutselistele.	Paindlikkuse säilitamine; sotsiaalmaksude tasumise kohustuse liikumine töötegijale endale (nt ettevõtluskonto laiendamine või Leedu mudel – sotsiaalmaksud maksab valdavalt töötaja).
Võrdne konkurents ja sektori reeglid	Taksoveo (plafoon, taksomeeter) ja kullerteenuse (pakendid) erinõuded.	Võrdsed mängureeglid: kas ühtsed hinnapiirid kõigile või selge seadusandlik eristus "vana" ja "uue" teenuse vahel.
Andmehaldus ja raporteerimine	Isikuandmete kaitse (GDPR) ja tulude raporteerimine (DAC8).	Tasakaal: liigne raporteerimiskohustus ei tohi peletada müüjaid kontrollimatutesse kanalitesse (nt sotsiaalmeedia).
Piiriülene digimajandus	Diginomaadide maksustamine ning ühtne EL-i pangandus ja makselahendused.	Ühtsem ja liberaalsem EL-i ülene regulatiivne keskkond; fragmenteerituse vähendamine.

Regulatiivne keskkond

Eesti praegusesse regulatiivsesse keskkonda suhtusid intervjueeritud ettevõtted pigem positiivselt, tuues esile väikest administreerimiskulu ja võimalust kasutada erinevaid töötamise vorme (nt ettevõtluskonto). Mitmes EL riigis tegutsevad ettevõtted rõhutasid riikide õiguskeskkonna erinevustest tulenevaid väljakutseid ja kulusid, mis kaasnevad ärimudeli kohandamisega kohalikele nõuetele ning leidsid, et parim oleks ühtne liberaalne regulatsioon üle Euroopa. Ettevõtjatel on ootus, et samas valdkonnas oleksid platvormid ja mitteplatvormid reguleeritud nii, et oleks tagatud võrdsed konkurentsitingimused.

Platvormiettevõtete tulevikku mõjutavad tegurid

Konsolideerumine ja konkurents. Teatud riikides tegutsemisel on konkurents ja platvormide turule iseloomulik kontsentreerumine suureks probleemiks: isegi Eesti mõistes suurtel ettevõtetel ei ole kasutada samasuguseid ressursse kui valdkonna suurimatel tegijatel. Samuti on osades EL riikides väga kõrged sisenemisbarjäärid.

Tehisaru ja algoritmid. Ettevõtete hinnangud varieeruvad vähesest olulisusest märgatava rollini protsesside optimeerimisel kuni eksistentsiaalse ohuni ärimudelile, näiteks potentsiaalne võimetus eristada inimese ja tehisaru loodut. Samas vaatamata tehnoloogia arengule säilivad mõned klassikalised teenused, nt taksode tellimine telefoniga ning leiti samuti, et tänu platvormidele võetakse isesõitvad autod kiiremini kasutusele. Ehkki rõhutati algoritmide läbipaistvuse olulisust, ei peetud seda suureks regulatiivseks koormaks ning vähemalt praegu langetab keerulisemaid ja olulisemaid otsuseid (platvormile lubamine ja sealt eemaldamine) jätkuvalt inimene.

Megatrendid ja ühiskondlikud väljakutsed. Ettevõtted nägid töötamise ümberkujunemist paratamatuna, seostades seda noorte põlvkondade sisenemisega tööjõuturule, kes ootavad paindlikku tööaega ja -korraldust. Elanikkonna vananemine sunnib ettevõtteid mõtlema, kuidas muuta platvormitööd vanemaealistele sobivamaks. Nende hinnangul muutuvad platvormi-ettevõtted ja traditsioonilised ettevõtted sarnasemaks, kuna traditsioonilised ettevõtted hakkavad rohkem kasutama tehnoloogilisi lahendusi ja platvormiettevõtted liiguvad klassikaliste teenuste pakkumise suunas. Leiti ka, et platvormimajandusel on potentsiaal leevendada mitmeid ühiskondlikke väljakutseid nagu ebaühtlane regionaalne areng, kasvavad sotsiaalkulud (sotsiaaltransport ääremaadel), autostumine, parema linnaruumi loomine ja elanikkonna vananemine (töövõimalused vanemaealistele nii kohapõhiste kui veebipõhiste teenuste sektoris).